

(*Comment. in Usaticos*, sobre l'usatge *Strate*, ed. 1505, obra acabada 1448). 1710: Palol de *Onya*, i 1716: Palol de *Onyar*, en inscripcions a l'església del llogaret (Monsalv. XVIII, 33, 34).

Però en les mencions manuscrites eclesiàstiques un clergue «savi» es va empecsar una fantàstica forma llatina; 1362: «Palaciolo de *Undare*» repetida per un altre de 1691: *Palatiolo Undaris* (Monsalv. *ibid.*).

No hi ha dubte, és clar, que aquesta *nd* és fantàstica (i inspirada per una pseudo-etimologia), car una *-ŋ-* catalana només pot venir de NN o NĬ, mentre que ND dóna *n*. Ha tingut, però, la mala conseqüència de suggerir a *AlcM* una etimologia *UNDIARE, no menys digna de rebuig, com a forma impossible segons la formació de mots: damunt UNDA (això ho veia fins el malastruc clergue de 1362) només s'hauria pogut formar un adjectiu **undaris*.

De manera que era molt menys atrevit postular una base pre-romana, com ja vaig fer-ho el 1958 (nota reproduïda en *E.T.C.* I, p.100). Reparem, en efecte, que entorn de Girona hi ha tot un gros manyoc de noms de rius de segon ordre, que són clarament pre-romans (van en sengles arts. als quals podem ara remetre): *Patròlec*, *Gârrep*, *Bagastrâ*, *Gotarra*, *Banaula*, potser *Bugantó*, en tot cas *Llémèna*, *Terri* —abans *Estèrri*—, *Àlguema*, *Llierca*.

Per això, doncs vaig postular una base *ONNAROS, de família segurament indoeuropea, potser cèltica (com semblen ser-ho *Llémèna*, *Patròlec*, *Àlguema*, *Llierca*...). En efecte, això recolza en el mot *on* 'aigua' del l'irl. mitjà, i en el mot gàl·lic *onno*, transmès pel glossari d'Endlich,³ i format amb una sufixació, ben coneguda i productiva en cèltic antic, en -A-RO: Pedersen *Vergleichende Gramm. d. kelt. Sprachen* II, 50, 51, 3 i nota 2.⁴

En cèltic trobem, en efecte, bons punts de suport: al costat del mot que significa 'aigua' Pokorny (*IEW* 807.7) assenyala, irl.mj. *on-chú* 'llúdrria' i diversos NLL documentats ja en irl.mj.: *onach* 'aiguamoll' i *On* nom d'un riu, i demostra que és la forma cèltica corresponent a l'indoeur. PON-IO- (amb apofonia PEN/PON- 'fang, humitat') que per altra banda va donar el gòtic *fani* 'fang', d'on ve tot el grup romànic de *fang* (*DECat.* III, 876).

D'aquesta arrel cèltica, explicà el mateix Pokorny (en *Brz.Nfg.*, 1950-1, 37ss.; i Pok. *Wissenschaftliche Forschungsberichten*, 1953, 173) vénen diversos noms de rius gàl·lics en -ONA (per ex. DIVONA 'riu diví', avui *La Divonne*). Però amb -ONN- tenim espt. SAUCONNA el nom del Saône (ja documentat en aquesta forma per Ammianus, Fredegari i St.Avit: Holder II, 1381). La *Vita Sti. Domitiani* (que visqué en el S.IV) cita *Brabonna* i *Salonna* nom de dues fonts a Bagnieu (dept.Ain) CALARONNA > *Chalèronne* afl. del Saône, ARONNA > *Arone* afl. de l'Oise, i 55 VULTUNNA > *Boutonne* (riu i vila) (Longnon *Les Noms*

de Lieu de la Fr. 54,55).

En fi també n'hi ha NLL lombards: *Cauronne* [fi S. xv], i *Saronna* (fi S. xv) riu i vila: Weisgerber (*Sprache d. Festlandkelten*, p. 24b) i Whatmough (*Dial.A.Gaul.* II 55, 61,99).

Per a nosaltres, romanistes, el millor suport ens el donen altres NLL romànics de les terres circumpirenàiques. En particular l'*Unyôla* afl. dr. de la Garona, a la qual desaigua al peu del poble d'*Unya*: pron. *ũ̃̃a*, *ũ̃̃ôla*, amb la *ũ̃̃* que ja va d'acord amb una *õ* etimològica (com demoistro en la fonètica de *PVarG* 25-26, 14e). Per tant els podem explicar a base d'una forma derivada en -JA: *ONNIA. Realment no hi ha dubte que és un riu abundós des de les seves deus; segons Madoz neix en un punt dit *Conquet* i ja llavors porta una «mola», però més avall duu 4 *moles* d'aigua.

De la mateixa base, el nom de la ciutat castellana de *Oña*, però més aviat crec que aquest serà simplement ONNA, com en els noms cèltics (perquè en cast., amb NĬ esperariem un resultat *ue* (*lueñe*, *vergüèña*), i amb UGN- esperariem *uña* (cf. *puño*, *uña*, *puña*). Amb ONNA 'aigua' s'explicaria bé perquè la seva vall, com diu Madoz és una «v e g a fertilitzada per el río Oca», que desemboca a l'Ebre a 3 k. d'Oña. Si tinguéssim informació més considerable d'una «riera d'*Oniac*» en el Vallès te. Cànoves, a Vallfornès, podríem judicar si pot tenir un origen paral·lel al de l'*Onyar*, però no en tinc altra dada que la poc segura de la *GGC*; si hi ha realment *ni* i no *ŋ*, més aviat podrà ser un nom paral·lel (o manllevat) a *Uniac* (Aude) i *Ogny* (Ain), per als quals veg. Skok 329.

En fi veg. ara a l'art *Ondara* els versemblants parents que hem sospitat a *Onyar*, amb una base *ONNARA.

¹ En parla Desclot, però sense dir el nom: els francesos «paraven lurs tendes sobre l'aygua que passa davant Girona» (*NCL.* v, 471).—² L'err. *e* per *o*, i també *x* per *y*, són freqüents en la còpia d'aquest cens; per a la segona, cf. *Montfuxa* p.102, per *Montfuyà* = *Montfullà*, llogaret pocs k. a l'O. de Girona. Entenem, doncs, *Palol d'Oyar*, amb la grafia incompleta *y* per *ny* que llavors era tan corrent.—

³ Que tot i trobar-se en un manuscrit relativament tardà (S.IX) conté força glosses cèltiques ben comprovades.—⁴ Breu o llarga que fos la *A*, podia dur l'accent en el sistema cèltic; i de tota manera quedava una formació paral·lela a la dels col·le. romànics en -*ar*, -*al*: *ONNARO-, doncs, derivat de ONNA 'aigua' com *fontanar*, -*anal* deriv. de *Font*.

ONZÈS

Llogaret de l'Alta Cerdanya, agre. al mun. de